

مدیریت مواد زائد بهداشتی درمانی

تهیه کننده:

فاطمه دمیری

مرکز آموزشی درمانی ابن سینا

آدرس: شیراز - چهار راه حافظیه - خیابان حافظ - جنب بوستان سیزده

آبان- بیمارستان ابن سینا

تلفن گویا: ۴-۰۷۱۳۲۲۸۹۶۰۱

سایت: <http://ebnesina.sums.ac.ir/>

مقدمه: زباله و پسماند به مواد زائد حاصل از فعالیت های انسان و حیوان گفته می شود که معمولاً جامد بوده و غیر قابل استفاده هستند.

انواع زباله: زباله های شهری، زباله های صنعتی، زباله های

خطرناک، زباله های بیمارستانی

پسماند پزشکی :

کلیه پسماندهای تولیدشده در مراکز ارائه دهنده خدمات بهداشتی درمانی نظیر بیمارستان ها، پلی کلینیک ها، درمانگاه ها، سازمان انتقال خون، مطب ها، خانه های بهداشت و ... که به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل :

- سمیت
- بیماریزایی
- قابلیت انفجار یا اشتعال
- خوردگی

و مشابه آنکه به مراقبت ویژه نیاز دارند ، پسماند پزشکی ویژه خوانده می شود .

اهمیت تفکیک پسماندها در بیمارستان

(۱) انتقال بیماری های مسری و واگیر نظیر ایدز و هپاتیت و ...

(۲) عامل تغییرات ژنتیکی

(۳) حاوی مواد شیمیایی و دارویی خطرناک

(۴) حاوی مواد رادیواکتیو

(۵) حاوی وسایل نوک تیزوبرنده

طبقه بندی مواد زائد بیمارستانی:

پسماندهای بیمارستانی به طور کلی به دو گروه تقسیم می شوند:

۱- پسماندهای بی خطر: پسماندهای معمولی یا شبه خانگی

۲- پسماندهای خطرناک : پسماندهای عفونی ، پسماندهای

شیمیایی و دارویی، پسماند های سایتوتوکسیک ، پسماندهای

نوک تیزوبرنده ، پسماندهای رادیواکتیو

دستورالعمل تفکیک مواد زائد بیمارستانی:

پسماندهای عفونی: شامل زباله های مضمون به داشتن عوامل

زنده بیمارستانی مانند: پسماندهای ناشی از اعمال جراحی و

کالبد شکافی مانند بافتها، تجهیزات و مواد دفعی آغشته به

استفراغ، ادرار، خون و مدفوع، پانسمان زخمهای جراحی یا

عفونی، لباسهای آلوده به خون یا دیگر ترشحات بدن، دستکش

های آلوده، انواع کاتترها و ستهای تزریق وریدی (باید در

سطلهای زباله زرد با کیسه زرد ریخته شوند) .

نکته: از انداختن نیدل، بسته بندی تجهیزات و ... در پسماند

عفونی خودداری کنید. بسته بندی تجهیزات بایستی در سطل

زباله عادی ریخته شود.

اجسام تیز و برنده: اجسام تیز و برنده اقلامی هستند که

می توانند موجب زخم از قبیل بریدگی یا سوراخ شدگی شوند

و عبارت اند از: سوزن ها، سوزن های زیر جلدی، تیغه چاقوی

جراحی و دیگر تیغ ها، چاقو، اره ها، شیشه شکسته ها و ناخن

بیماران و ... که ممکن است عفونی باشند یا نباشند به هر حال این

دسته از پسماندها به عنوان پسماندهای به شدت تهدید کننده

سلامتی به شمار می آیند.

به منظور تفکیک پسماندهای تیز و برنده، مخازن ویژه نگهداری

موقت پسماند تیز و برنده (SB) به رنگ زرد باید تهیه گردد.

نکته: از درپوش گذاری مجدد نیدل ها (Recapping)

خودداری کنید.

پسماندهای شیمیایی دارویی: پسماندهای شیمیایی دارویی

عبارت اند از داروهای تاریخ گذشته، مصرف نشده، تفکیک شده و آلوده، واکسن ها، مواد مخدر و سرم هایی که دیگر به آنها نیازی نیست و باید به نحو مناسبی دفع شوند. این رده همچنین شامل اقلام دور ریخته شده مورد مصرف در کارهای دارویی مانند بطری ها و قوطی های دارای باقیمانده دارویی، دستکش، ماسک، لوله های اتصال و شیشه (ویال های) داروها، مواد شیمیایی سمی برای ژنها، معرفهای آزمایشگاهی، مواد ضد عفونی کننده تاریخ گذشته بوده که در صورت آزاد شدن در محیط برای محیط و انسان مضر باشند. به منظور تفکیک پسماندهای شیمیایی دارویی، باید در سطلهای زباله سفید باکیسه سفید ریخته شوند.

نکته: از انداختن درازه خالی قرص در پسماند شیمیایی دارویی خودداری کنید. درازه خالی قرص جزو پسماند عادی محسوب می شود و بایستی در سطل آبی رنگ انداخته شود.

پسماندهای معمولی: که غیر عفونی هستند، مانند:

زباله های قسمتهای اداری، ایستگاه های پرستاری و راهروها، باقیمانده غذاها، ظروف یکبار مصرف، قوطی های کنسرو، کمپوت، آبمیوه، آبمعدنی، کاغذ و سایر موارد مشابه، باید در سطلهای زباله آبی با کیسه آبی ریخته شوند.

نکته: از ریختن پسماند عفونی و تیز و برنده در سطل پسماند عادی خودداری نمائید.

مدیریت مواد زائد بهداشتی درمانی شامل :

تولید، ذخیره و محل جمع آوری ، حمل و نقل، پردازش و دفع است. جلوگیری از تولید مواد زائد و مراقبت های پس از دفع و

تصفیه مقدماتی ، از ویژگی های مدیریت مواد زائد بهداشتی

درمانی است که به دلیل مخاطره آمیز بودن این مواد ، در این

سیستم های مدیریتی مورد تاکید قرار گرفته است

موارد مهم مدیریتی در این سیستم ها عبارتند از:

۱- جلوگیری از تولید مواد و کاهش در مبدا

۲- جدا سازی مواد در مبدا و جلوگیری از عفونی و مخاطره آمیز شدن تمامی زائدات

۳- تصفیه مقدماتی مواد مخاطره آمیز به منظور کاهش یا حذف پتانسیل خطر زایی

۴- ذخیره

۵- بسته بندی و الصاق بر چسب بر روی بسته ها

۶- نگهداری و نظافت

۷- جابجایی

۸- حمل و نقل

۹- در صورت امکان بازیافت و یا استفاده مجدد و سایر

اعمال مربوطه

۱۰- دفع

روشهای کاهش حجم و وزن پسماندهای تولیدی بیمارستانی:

۱- تفکیک، جداسازی، بازیافت (شیشه- کاغذ- حلب- کارتن-

روزنامه- لوازم اسقاطی و...) اصولی پسماندها درمبداء

۲- خریداری اقلام خوراکی و درمانی با حداقل بسته بندی

۳- توجه به تاریخ تولید و انقضاء اقلام مصرفی خوراکی و درمانی

۴- استفاده صحیح از اقلام مصرفی خوراکی و درمانی (آموزش و اطلاع رسانی)

۵- کاهش ضایعات دارویی و لوازم مصرفی

۶- الکترونیکی کردن و استفاده از اتوماسیون اداری جهت

مکاتبات داخلی و خارجی بجای استفاده از کاغذ

۷- استفاده از اقلامی که ضایعات کمتر تولید میکند (خریداری اقلام با کیفیت)

۸- خریداری کمتر اقلام یکبار مصرف و استفاده صحیح از اقلام یکبار مصرف

۹- تخلیه باقیمانده سرم و ادرا درون فاضلاب جهت کاهش وزن زباله تولیدی

۱۰- عدم خریداری اقلام بیش از مورد نیاز که موجب مصرف بیش از حد و گذشتن تاریخ مصرف آنها در اثر مصرف نشدن آن اقلام میگردد

شناسنامه پمفلت آموزشی	
موضوع	مدیریت مواد زائد بهداشتی درمانی
تهیه کننده	فاطمه دمیری
سمت	کارشناس بهداشت محیط
تاریخ تهیه	فروردین ۱۴۰۲